Габро Дарина Олегівна, Матвійчук Анастасія Олегівна,
студентки факультету урбаністики та просторового планування
Наук. керівник: д.ю.н. ***Сердюк Н.А.,***
Київський національний університет будівництва і архітектури

COVID-19 : ВПЛИВ РИНКУ ПРАЦІ НА ТРУДОВІ ПРАВА В УКРАЇНІ

Впродовж останніх років ринок праці в Україні знаходиться у стані трансформації, що породжує за собою негативні наслідки до яких належить: зниженням продуктивності праці, погіршенням умов зайнятості, поширенням нестандартної зайнятості.

На сьогодні основною проблемою в Україні стало зростання рівня безробітних через пандемію Covid-19, не лише представників інтелектуальної праці, а також найпростіших верств професій.

Держслужба зайнятості про ринок праці в Україні за період карантину стверджує, що з початку дії карантину (з 12 березня по 20 серпня) статус безробітного отримали 361тис. осіб, станом на 16 вересня 2020 року кількість зареєстрованих безробітних становила понад 450 тис. людей. що на 67% більше, ніж за аналогічний період минулого року [1].

Відповідно до ***Загальної декларації прав людини 1948 р.*** п.1 ст.23 кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист ***від безробіття [2]***. Міжнародним Пактом про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. (ст. 6) проголошено, що держави зобов'язані вживати заходи, що включають програми професійно-технічного навчання і підготовки, шляхи і методи досягнення економічного, соціального і культурного розвитку і повної продуктивної зайнятості в умовах, що гарантують основні політичні й економічні свободи людини [3].

Згідно ст.43 Конституції України, а саме в кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Тому право на працю нерозривно пов'язані з конституційним правом на захист від безробіття [4]. На підставі ***Закону України від 5 липня 2012 р. «Про зайнятість населення»,*** ст.13 встановлює право особи на захист прав у сфері зайнятості населення, ст. 6 названого Закону закріплює положення кожної особи на вільний вибір місця, виду діяльності та роду занять, яке забезпечується державою шляхом створення правових, організаційних та економічних умов для такого вибору. Статті 3, 8, 22-24 забезпечують обов'язок державного гарантування реалізації права на працю. Статтею 3 право на зайнятість, стаття 8. Право особи на професійне навчання, стаття 22. Завдання та функції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, його територіальних органів, стаття 23. Єдина інформаційно-аналітична система центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, стаття 24. Заходи щодо сприяння зайнятості населення [5].

Закриття кордонів з сусідніми країнами ЄС та повернення українських заробітчан ***є проблемою*** у сфері ринку праці України на даний момент. Питання щодо повернення заробітчан з-за кордону матиме негативні наслідки, а саме : збільшення конкуренції адже українці їхали за кордон для пошуку нових перспектив, через низьку оплату праці в своїй країні, неабияк зменшиться обсяг валютних надходжень, також зросте обсяг тіньових ринків і «нелегального» бізнесі.

В умовах пандемії безробітними є 1,7 мільйона українців. Кількість зайнятого населення у віці 15-70 років у другому кварталі 2020 року становила 15,6 мільйона осіб. Згідно з макроекономічним прогнозом уряду на найближчі три роки, рівень безробіття для

населення віком від 15 до 70 років прогнозується на рівні 9,2% у 2021 році, 8,5% у 2022 році та 8% у 2023 році [6].

Масштаб стрімкого зростання безробіття викликало потреба у кадрах промисловості (26%); торгівлі (17%); сільському господарстві (14%); освіті (8%), транспорті (7%); охороні здоров'я (6%); тимчасовому розміщенні й організації харчування (3%); діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (3%). 28 жовтня на засіданні Уряду прийнято постанову щодо виділення додаткових коштів для Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття для здійснення виплат допомоги по безробіттю та допомоги по частковому безробіттю на період карантину [6].

Фонд боротьби з COVID-19 виділено майже 1,3 млрд грн (1 278 772,6 тис. грн) на бюджетні програми щодо допомоги по безробіттю. В підсумку зазначимо, попереднім урядом було обіцяно українцям створити за п'ять років в Україні один мільйон нових робочих місць. На 2020 рік в планах уряду передбачалося 200 тисяч нових пропозицій на ринку праці. Натомість у 2019 році ринок праці втратив 258 тисяч робочих місць, а вже у січні 2020

року сумну статистику української дійсності доповнили втрати у 79 тисяч робочих місць [7].

В Україні діє ***Закон України від 2 березня 2000 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».*** Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (далі - страхування на випадок безробіття) - система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення на випадок безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин та надання соціальних послуг за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (ст.1 цього закону). Право на допомогу по безробіттю залежно від страхового стажу мають застраховані особи, визнані в установленому порядку безробітними, страховий стаж яких протягом 12 місяців, що передували реєстрації особи як безробітної, становить не менше ніж шість місяців за даними Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Право на допомогу по безробіттю зберігається у разі настання перерви страхового стажу з поважних причин, якщо особа протягом місяця після закінчення цієї перерви зареєструвалась в установленому порядку в державній службі зайнятості як безробітна про це свідчить ст.22 [8].

Нове десятиріччя почалося з пандемії, яка призвела до світової економічної кризи. Ця ситуація змінила й ринок праці України. Згідно з даними дослідженнями grc.ua (2019 рік) найзатребуванішими професіями були : IT сфера , маркетинг та продажі [9].

Доволі актуальні на даний час професії, які вміють підлаштовуватися під нові реалії бізнесу. IT сфера не втратила свій попит на ринку праці 2020 року, саме через її вміння адаптуватись під будь-які обставини. Також не менш затребуваними професії у

сфері «медицини», через збільшення захворюваності населення України в наслідок пандемії COVID-19.

Таким чином, аналізуючи все вище сказане, можна дійти висновку, для зменшення кількості безробітного населення необхідна чітка і прозора політика, яка б контролювала та забезпечувала механізми та методи захисту від безробіття. Необхідна правильна мета державної політики у сфері зайнятості, основною ціллю для держави повинна стати – збереження робочих місць під час надзвичайних ситуацій. Уряд повинен підтримувати тих роботодавців, які налаштовані на вдосконалення виробництва та вміють пристосовуватися до реалій сучасного світу. Також повинні бути вирішені проблеми зайнятості, вразливих груп населення : зайнятість молоді та осіб зі зниженою працездатністю.

Треба вирішити проблему з загальними умовами для стимулювання створення робочих місць. Тому потрібно звернути увагу на малі на середні підприємства, а також підприємства у сільській місцевості.

Потрібно запровадити програми громадських робіт, державних капіталовкладень та здійснювати регламентації щодо проблем зайнятості.

Список використаних джерел :

1. Держслужба зайнятості про ринок праці в Україні за період карантину [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://www.kmu.gov.ua/news/derzhsluzhba-zajnyatosti-pro-rinok-praci-v-ukrayini-za-period-karantinu

2. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

4. Конституція України Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text

5. ЗАКОН УКРАЇНИ Про зайнятість населення Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text

6. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/

7. Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://mof.gov.ua/uk/data_and_analytics-433

8. ЗАКОН УКРАЇНИ Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text

9. Конкуренція – 2019: в яких професіях є найбільше суперників, а де панує кадровий голод? [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://grc.ua/article/26106

УДК 342.7
П 68

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол №36 від 17 грудня 2020 р.

Редакційна колегія

Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА (голова)
Сердюк Н.А. – д.ю.н., доц., КНУБА, ВГО «Асоціація українських правників»
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі (Німеччина)
Вангородська Г.І. – керівник юридичної компанії «BLF Group»
Марченко М.В. – к.ю.н., ВГО «Асоціація українських правників»
Безклубий І.А. – д.ю.н., проф., Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Гаран О.В. – д.ю.н., проф., Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
Кірін Р.С. – д.ю.н., доц., Інститут економіко-правових досліджень НАН України
Лисюк Ю.В. – к.ю.н., доц., КНУБА, підполковник поліції
Мамонтов І.О. – Заслужений юрист України, к.ю.н., доц., КНУБА
Перегуда Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Похиленко І.С. – к.ю.н., доц., КНУБА
Халабуденко О.А. – к.ю.н., доц., КНУБА
Харитонов Є.О. – д.ю.н., проф., НУ «Одеська юридична академія», член-кор. НАПрН України, Заслужений діяч науки і техніки України
Шаповалова І.В. – к.ю.н., доц., КНУБА

Рецензент:

Шатіло Володимир Анатолійович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права факультету економіки і права Київського національного лінгвістичного університету

Права людини в умовах розбудови соціальної правової держави в Україні. Зб. наук. пр. Матеріали «круглого столу» (Київ, 10 грудня 2020 р.) / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ–Тернопіль : КНУБА, «Бескиди», 2020. 121 с.

ISBN 978-966-457-376-1 УДК 342.7
© КНУБА